

N:o 48.

Ank. till Riksd. Kansli d. 24 Mars 1868, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt kanaler äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag m. fl. dylika föremål.

(R. A.)

I öfverensstämmelse med hvad Stats-Utskottet uti sitt, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Sjette Hufvudtitel, afgifna Utlåtande N:o 30 tillkännagifvit, får Utskottet härmed afgifva särskildt Utlåtande rörande de under innevarande riksdag dels af Kongl. Maj:t dels af enskilde motionärer gjorda framställningar om statsbidrags beviljande för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, kanal-anläggningar samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.

A). Väganläggningar och vägförbättringar.

1:o.

Uti sin nådiga Proposition, angående Statsverkets tillstånd och behof, har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte för *anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* för år 1869 anvisa Etthundrafemtiotusen Riksdaler, eller samma årliga belopp, som vid de sednare riksdagarne varit för enahanda ändamål beviljad. *Angående anslag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af mindre goda vägar.*

Enligt hvad Stats-Utskottet inhemtat ej mindre af det vid ofvanberörda nådiga Proposition fogade Statsråds-protokoll öfver Civil-ärenden (bil. 5 sid. 45), än öck af Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader till Utskottet aflemnade

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 28 Häft.

generalförslag rörande ifrågasatta allmänna arbetsföretag, äro, i afvaktan på statsunderstöd, hos Styrelsen hvilande en mängd planer till vägarbeten inom olika delar af landet af sådan beskaffenhet, att deras understödjande lämpligast kan ske af de medel Kongl. Maj:t sålunda af Riksdagen åskat; och uppgå de understöd Styrelsen förordat för dessa i tre klasser upptagna arbeten till ett sammanlagdt belopp af 1,392,030 Riksdaler, nemligen:

i första klassen (eller de som företrädesvis ansetts förtjenta af understöd)	R:dr 746,830: —
i andra klassen	„ 569,700: —
i tredje klassen	„ 75,500: —
	<hr/> Summa R:dr 1,392,030: —

Vid nu upplysta förhållande, och då anledning icke förefinnes att minska det för ofvanberörda ändamål sedan lång tid tillbaka anvisade årliga anslagsbeloppet, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte för *anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* till Kongl. Maj:ts disposition för år 1869 anvisa ett anslag af Etthundrafemtiotusen Riksdaler.

2:o.

Väganläggning från Öhrträsk till Fredrika kyrka och vidare till Åsele i Westerbottens län beviljades vid 1862—1863 års riksdag ett anslag af 100,000 Riksdaler, deraf 50,000 Riksdaler anvisades att under åren 1864—1866 utgå, hvarefter i afräkning på återstående bidragsbeloppet vid påföljande två riksdagar anslogos Tjugutusen Riksdaler för hvartera af åren 1867 och 1868. Af hela det för detta arbete, hvilket enligt antaget kontrakt skall fullbordas till den 1 Oktober 1869, beviljade anslagsbeloppet återstå alltså Tiotusen Riksdaler; och har Kongl. Maj:t, med tillkännagifvande, att den ändring i planen för arbetsföretaget blifvit i nåder medgifven, att vägen skall byggas icke från Öhrträsk öfver Lögdasund till Fredrika, utan från Bjurholm öfver Nyland till Lögdasund och derifrån efter äldre planen till Fredrika och Åsele, samt att af särskildt anvisade undsättningsmedel beviljats ett ytterligare anslag af 12,000 Riksdaler, på det arbetet må kunna utföras efter den sålunda förändrade planen, i nåder föreslagit, att Riksdagen nu må medgifva, att till arbetet redan anvisade, men ännu icke lyftade medel må användas för den nya väganläggningen mellan Lögdasund och Bjurholm samt anvisa ofvanberörda återstod af det beviljade anslaget.

Då den af Kongl. Maj:t sålunda beslutade förändring i den först uppgjorda arbetsplanen onekligen afses en förbättring, hemställer Utskottet, att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, måtte medgifva, att de för *väganläggningen från Öhrträsk till Fredrika kyrka och vidare till Åsele inom Westerbottens län* redan anvisade, men ännu icke lyftade medel må användas på väganläggningen mellan Lögdasund och Bjurholm, samt att återstoden, Tiotusen Riksdaler, af det för förstberörda väganläggning vid 1862—1863 års riksdag beviljade anslag af Etthundratusen Riksdaler, måtte anvisas att under år 1869 från Riksgäldskontoret utgå.

3:o.

Till väganläggning från *Ramsele sockens gräns genom Fjellsjö till Bodums kyrka* samt vidare derifrån till *Tåsjö kyrka i Wester-Norrlands län* beviljades vid 1865 och 1866 årens riksdag ett statsbidrag af 76,250 Riksdaler, hvaraf till utgående under år 1867 anvisades ett belopp af 25,000 Riksdaler, hvarefter vid sistförflutna riksdag i ytterligare afräkning derå anvisades 20,000 Riksdaler att lyftas under innevarande år. Af det återstående beloppet 31,250 Riksdaler har Kongl. Maj:t nu äskat, att 20,000 Riksdaler måtte anvisas att utgå under år 1869.

Väganläggning från *Ramsele sockens gräns genom Fjellsjö till Bodums kyrka samt vidare derifrån till Tåsjö kyrka i Wester-Norrlands län.*

Med tillkännagifvande, att detta arbete, enligt det derom upprättade kontrakt, skall vara fullbordadt till den 1 November 1870, får Utskottet hemställa, att i ytterligare afräkning å det vid 1865—1866 års riksdag anvisade anslag af 76,250 Riksdaler för *anläggning af väg från Ramsele sockengräns genom Fjellsjö till Bodums kyrka samt vidare derifrån till Tåsjö kyrka inom Wester-Norrlands län* må till utgående från Riksgälds-kontoret under år 1869 anvisas Tjugutusen Riksdaler.

4:o.

Vid 1865—1866 års riksdag beviljade Rikets Ständer till väganläggning mellan *Åsele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län* ett anslag af 50,000 Riksdaler, deraf anvisats att utgå 10,000 Riksdaler under år 1867 och 15,000 Riksdaler år 1868; och har Kongl. Maj:t nu äskat, att för år 1869 måtte i ytterligare afräkning derå anvisas 20,000 Riksdaler.

Väganläggning mellan *Åsele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län.*

Enligt hvad det vid Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof fogade Statsråds-protokoll öfver Civil-ärenden (bil. 5 sid. 42) innehåller, skall detta arbete, enligt kontrakt, fullbordas först den 1 Oktober 1872; men då, med anledning af den inom orten rådande nöd, länsstyrelsen anhållit, att medel till utförande af allmänna arbeten måtte i möjligaste mätto beredas, och således antagligt vore, att dessa arbeten komme att fortskyndas vida mera, än som under andra förhållanden ifrågakommit, har för år 1869 beräknats af det ifrågavarande understödet böra utgå det af Kongl. Maj:t nu äskade beloppet.

Vid sälunda upplysta förhållande får Stats-Utskottet hemställa, att utaf det vid 1865—1866 års riksdag för *anläggning af väg mellan Åsele och Wilhelmina kyrkoby i Westerbottens län* beviljade statsunderstöd, 50,000 Riksdaler, må ytterligare anvisas Tjugutusen Riksdaler att från Riksgälds-kontoret utgå under år 1869.

5:o.

Utaf det vid 1865—1866 års riksdag för *anläggning af väg från sjön Bolmen till Wieslanda järnvägsstation i Kronobergs län* beviljade statsbidrag af 150,000 Riksdaler anvisades till utgående under år 1867 ett belopp af 33,333 Riksdaler 33 öre. Som icke någon andel af detta statsunderstöd blifvit afsatt för år 1868, återstå af det beviljade beloppet 116,666 Riksdaler 67 öre. Enär företaget, enligt numerar antaget kontrakt, bör fullbordas till 1870 års utgång, men detta svårligen skulle kunna ske, om icke någon del af det beviljade statsbidraget finge lyftas under år 1868, har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader hemställt, huruvida

Väganläggning från sjön *Bolmen till Wieslanda järnvägsstation i Kronobergs län.*

icke Kongl. Maj:t skulle finna skäligt föreslå, att Riksdagen i ytterligare afräkning derå måtte anvisa 75,000 Riksdaler att utgå med hälften under år 1868 och hälften år 1869, hvarefter till sista arbetsåret skulle komma att återstå 41,666 Riksdaler 67 öre; och har Kongl. Maj:t, som äskat att af ifrågavarande anslag nu må anvisas 75,000 Riksdaler, till Riksdagens bepröfvande öfverlemnadt, huruvida, på sätt bemälda Styrelse ifrågasatt, halfva beloppet eller någon del deraf må för arbetets bedrivande få lyftas redan innevarande år eller, såsom Direktionen för väganläggningen begärt, ett ännu högre belopp, eller 50,666 Riksdaler, må göras disponibelt för arbetet under samma år likasom under år 1869.

I sammanhang härmed har Utskottet till pröfning förcheft en af Herr C. I. Bengtsson inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 219), uti hvilken Herr A. Medin jemväl instämt, innefattande hemställan, att af återstående delen utaf det till ifrågavarande väganläggning beviljade anslag Direktionen för det s. k. Bolmen-Wieslanda vägbolag måtte under innevarande år få lyfta 50,666 Riksdaler Riksmünt.

Då, enligt hvad Utskottet inhemtat, anledningen hvarför icke framställning till sistförflutna Riksdag gjordes om anvisande för år 1868 af medel för ifrågavarande arbetsföretag låg deruti, att kontraktet om arbetets utförande icke före riksdagens början hunnit afslutas, samt svårigheter af flerfaldig art onekligen skulle möta, om arbetet i följd deraf icke skulle kunna under innevarande år fortsättas, får Utskottet hemställa, att Riksdagen måtte på det sätt bifalla hvad i ofvanberörda hänseende blifvit föreslaget,

att i ytterligare afräkning å det för *anläggning af väg från sjön Bolmen till Wieslanda jernvägsstation i Kronobergs län* vid 1865—1866 års riksdag beviljade, mot två tredjedelar af den verkliga anläggningskostnaden svarande, anslag af högst 150,000 Riksdaler må anvisas ett belopp af Sjuttiofemtusen Riksdaler att från Riksgälds-kontoret utgå med Trettiosjutusen Femhundra Riksdaler under år 1868 och ett lika belopp under år 1869, allt med iakttagande af de villkor i öfrigt, som vid anslaget beviljande vid ofvanberörda riksdag blifvit af Rikets Ständer föreskrifna.

G:o.

Väganläggning mellan Ofver-Kalix och Gellivara kyrkor inom Norrbottens län.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 102) har Herr Z. Grape hemställt, att Riksdagen måtte, till beredande af arbetsförtjenst åt ortens behöfvande befolkning, för fortsättande af den påbörjade väganläggningen mellan *Ofver-Kalix och Gellivara kyrkor inom Norrbottens län* anvisa för den del af vägen, som går genom Gellivara socken, 20,000 Riksdaler för år 1868 och en lika summa för år 1869 samt för vägens fortsättning genom Kalix socken likaledes 20,000 Riksdaler för hvardera af dessa år.

Dessutom har Herr A. Lundström likaledes inom Andra Kammaren (uti motion N:o 105) föreslagit, att Riksdagen måtte till anläggning af landsväg mellan *Arvidsjaurs kyrka och Afsaviken i Norrbottens län* för innevarande år anvisa ett belopp af 18,450 Riksdaler för att derigenom bereda den fattiga, arbetslösa befolkningen nödig arbetsförtjenst.

Enligt hvad Kongl. Maj:ts nädiga Proposition (N:o 9) om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868, till beredande af arbetsförtjenst åt den i följd af missväxt och dyr tid nödställda befolkningen inom vissa delar af landet, innehåller, hafva, bland andra allmänna arbeten, ifrågakommit foljande väganläggningar inom Norrbottens län, nemligen:

emellan *Färjesundet vid Öfver-Kalix och Gellivara kyrka*, hvaraf, sedan 3 mil 29,000 fot mellan *Skröfvens by vid Skräfelfven och Lejpojers* redan blifvit färdigbyggda med anslag, som vid 1862—1863 års riksdag beviljats, återstode att uppbryta *dels* mellan *Gellivara och Lejpojers* inom *Gellivara socken* en längd af 2 mil 20,800 fot, hvarför kostnaden beräknats till . . . . . R:dr 30,859: —
dels emellan *Skröfven och Öfver-Kalix* en längd af 6 mil 33,200 fot inom *Gellivara och Kalix socknar* med en kostnad af tillsammans . . . . . „ 111,190: —

och hvartill Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet anhållit om anvisande af anslag, motsvarande hela denna sammanlagda kostnad, eller . . . . . R:dr 142,049: —
 samt, i fortsättning af den under arbete varande landsvägen mellan *Piteå och Arvidsjaur*s kyrka, från *sistnämnda ställe till Afvaviken* vid sjön *Storafvan*, 2 $\frac{3}{10}$ mil, derifrån den framdeles kunde vidare fortsättas till riksgränsen mot Norge; till hvilket arbetsföretag, hvarför plan och kostnadsförslag vore under utarbetning, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande begärt anslag till det belopp arbetet komme att erfordra; och har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställt, att af de ifrågasatta anslagen finge årligen, från och med år 1868 intilldess vägarbetena hunnit fullbordas, utgå 20,000 Riksdaler till hvardera af de tre socknarne *Gellivara, Öfver-Kalix och Arvidsjaur*.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtande har Styrelsen för allmänna vägar och vattenbyggnader bland annat anfört, att för anläggningen från *Lejpojers till Gellivara* icke syntes böra beviljas understöd i större proportion, än som år 1863 medgafs för vägsträckan mellan förstnämnda ställe och *Skröfven*, och således af det begärda beloppet anvisas endast 27,000 Riksdaler; och att icke heller för den nu först ifrågakomna nya vägen mellan *Skröfven och Kalix* statsunderstödet syntes böra utgå med högre belopp än 96,000 Riksdaler; samt att i öfrigt vore nödigt att, innan något arbete påbörjades på föreslagna vägen från *Arvidsjaur till Afvaviken*, hela den omförmälda sträckningen derifrån till *Norska gränsen* blefve undersökt, planlagd och pröfvad.

Då Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition (N:o 9) i fråga om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten till beredande af arbetsförtjenst, till Kongl. Maj:ts disposition för år 1868 särskildt anvisat ett belopp af 200,000 Riksdaler att användas till anläggning och förbättring af vägar och andra kommunikationsanstalter, samt de uti ofvanberörda tvänne motioner afsedda väganläggningar, enligt hvad nu blifvit visadt, äro inbegripna bland de arbetsföretag, som uti sistnämnda nädiga Proposition finnas omförmälda, får Utskottet, som i sakens nuvarande skick icke kan ingå i pröfning af de föreslagna väganläggningarnes nytta och nödvändighet samt därför icke heller kan tillstyrka Riksdagen att för desammas utförande bevilja särskildt anslag, hemställa,

att hvad af Herr Z. Grape och Herr Axel Lundström i ofvanberörda motioner blifvit föreslaget icke må till någon åtgärd föranleda.

7:o.

Uti Andra Kamnaren har Herr P. O. Hörnfeldt genom en till Utskottet remitterad motion (N:o 242) föreslagit, att Riksdagen måtte för väganläggning mellan *Fredrika kyrka i Westerbottens och Björna kyrka i Wester-Norrlands län* anvisa ett understöd motsvarande hälften af den beräknade anläggningskostnaden, eller 74,425 Riksdaler, att utgå med en tredjedel innevarande år och med en tredjedel under hvar-

Väganläggning mellan
 Fredrika kyrka i Westerbottens och
 Björna kyrka i Wester-Norrlands län.

dera af nästföljande tvänne statsregleringsperioder, under vilkor att ortens väghållningsskyldige innevånare utan vidare statsbidrag anlägga och för framtiden underhålla sagde väg.

Enligt hvad af handlingarne inhemtas, har anläggningskostnaden för ifrågavarande väg beräknats till 148,850 Riksdaler, deraf 80,000 Riksdaler för vägsträckningen inom Wester-Norrlands län och återstoden, 68,850 Riksdaler, för vägens fortsättande från sockengränsen till Fredrika kyrka. På sätt Kongl. Maj:ts nådiga Proposition N:o 9 innehåller, har underdänig ansökan blifvit gjord, att för den del af vägen, som skulle sträcka sig genom Wester-Norrlands län, statsbidrag måtte beviljas till belopp af 53,333 Riksdaler, eller $\frac{2}{3}$ af den beräknade kostnaden; och har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti deröfver afgifvet utlåtande yttrat, att, som den ifrågasatta vägen icke kunde anses för annat än en lokalväg, hufvudsakligen för Björna socken, dertill borde anvisas endast hälften af den beräknade kostnaden, eller 40,000 Riksdaler.

Med afseende å hvad sålunda förekommit, och då Kongl. Maj:t är oförhindrad, att, derest skäl dertill skulle förefinnas, för ifrågavarande väganläggning till större eller mindre del bevilja bidrag af de medel, som genom Riksdagens bifall till Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för beredande af arbetsförtjenst inom vissa delar af riket, hemställer Utskottet,

att Riksdagen för ofvanberörda väganläggningsarbete icke må bevilja något särskildt anslag.

S:o.

Omläggning
af kustvägen
genom Wester-Norrlands län.

Till Stats-Utskottet har jemväl blifvit remitterad en af Herrar *P. O. Hörnfeldt, P. U. Ljuslén, H. Hansson, P. Östman* och *P. Lithner* inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 23), att Riksdagen för *omläggning af kustvägen genom Wester-Norrlands län* måtte anslå dels hela den i kostnadsförslaget upptagna expropriationssumman, 115,790 Riksdaler, dels $\frac{2}{3}$ af den beräknade byggnadskostnaden med 406,914 Riksdaler 66 öre, att utbetalas med en fjerdedel under hvartdera af åren 1868, 1869, 1870 och 1871, och mot de förbindelser, som Riksdagen för dylika anslags åtnjutande kommer att bestämma.

Äfven i afseende å en del af ifrågavarande vägomläggningsarbete har Kongl. Maj:t uti den oftaberörda nådiga Propositionen N:o 9 gjort framställning, och har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti afgifvet underdänigt utlåtande hemställt, att för de uti samma Proposition omförmälda omläggningarne å kustlandsvägen genom Wester-Norrlands län måtte vardas anvisade ungefärligen $\frac{2}{3}$ af beräknade arbetskostnaden, eller för vägsträckningen genom Häggdånger, Nora, Skogs och Ullångers socknar 91,500 Riksdaler och för vägsträckan genom Hässjö och Högsjö socknar 63,000 Riksdaler.

Då förevarande fråga vid de tvänne sednaste riksmötena varit underställd Riksdagens pröfning, anser sig Utskottet böra ånyo erinra om hufvudsakliga innehållet af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens den 13 Januari 1866 afgifna och uti Stats-Utskottets Utlåtanden N:o 78 af den 3 Maj 1866 och N:o 46 af den 18 Mars 1867 intagna underdäniga Memorial, deri Styrelsen yttrat den åsigt att, om på denna kustvägsträcka nu finnes eller framdeles kunde antagas uppstå någon betydlig trafik, ifrågavarande företaget, oaktadt den dermed förenade stora kostnad, borde anses särdeles förtjent af uppmärksamhet; men då ångfartygsrörelsen mellan

städerna och en del landthamnar utefter hela kuststräckan under de sedan förflutna 20 åren erhållit en förut icke anad utveckling, och då såväl person- som gods rörelsen hufvudsakligen begagnar detta jemförelsevis lättare och mindre kostsamma transportsätt under den tid af året, då seglationen är öppen, hvartill komme att under vintertiden styckevis vanligen begagnades de sedan äldre tider befintliga i kortaste linier öfver sjöar och kärr utstakade vintervägar, funne Styrelsen sig böra uttala den åsigt, att förbättringars verkställande å kustvägen inom Helsingland, Medelpad och Ångermanland vore för rörelsen inom Norrlands skiljda orter af vida mindre vigt än sådana arbeten, som, till bildande af nya vägar eller förbättringars åstadkommande å gamla, nedläggas å hvilken som helst af kommunikationslinierna *inifrån* landet *ned emot* kusten.

Då jemväl nuvarande Stats-Utskott biträder den af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen sålunda yttrade åsigt, och då Utskottet derjemte, lika med hvad under sednaste riksdagar blifvit yttradt, anser sig icke böra tillstyrka något partielt utförande af den ifrågavarande kustvägs-omläggningen, hemställer Utskottet, att ifrågavarande motion icke må till någon åtgärd föranleda.

9:o.

Bland de vägarbeten, hvilka omförmålas uti Kongl. Maj:ts nådiga Proposition (N:o 9) om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten till beredande af arbetsförtjenst, förkommer *väganläggningen genom Wester-Dalarna till riksgränsen mot Norge*, afseende vägens sträckning från grannskapet af *Transtrands kyrka till Fulunäs tull* och vidare derifrån till riksgränsen i närheten af *nya Lördal och Riks-röset N:o 124*, derifrån väganläggning på Norska sidan i fortsättning af nu föreslagna äfven är ifrågasatt. Detta arbete har lämpligen ansetts kunna fördelas i tre afdelningar, nemligen:

Väganläggning genom Wester-Dalarna till riksgränsen mot Norge.

a)	omläggning och utvidgning af gammal väg från Transtrands kyrka till s. k. Timmergatan, utgörande 35,960 fot med beräknad kostnad af 18,173: 70.
b)	anläggning af ny väg från Timmergatan till Fulu elf, 67,040 fot, med kostnad af . . . . . 38,523: 81.
c)	omläggning af bro öfver Fulu elf och ny väg till riksgränsen af 52,400 fot, med kostnad af . . . . . 34,376: 43.

eller tillsammans R:dr 91,073: 94.

hvaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stora Kopparbergs län begärt att för utförande af arbetet under afdelningen litt. b) ett belopp af 38,500 Riksdaler, eller ungefärligen hela kostnaden, måtte först anvisas samt derefter för arbetet under litt. c) ett belopp i rundt tal af 34,500 Riksdaler få under år 1869 utgå.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtande har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader hemställt, att utförandet af arbetet måtte så ordnas, som Konungens Befallningshafvande föreslagit, samt att af Riksdagen måtte beviljas en viss summa till *hela* anläggningen, dock icke till högre belopp än som motsvarade ungefär fem sjettedelar af kostnadssumman, men för tillfället utgå endast en del af beloppet, deraf återstoden framdeles, i den mån som arbetet fortsattes, kunde blifva anvisad.

I anledning häraf har Herr *E. Dofsen* uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 51) hemställt, att Riksdagen på de af Länsstyrelsen anförda skäl måtte med afseende på Kongl. Maj:ts uti ofvanberörda

nådiga Proposition gjorda framställning bestämma, att för ifrågavarande väganläggningsarbete må utgå *hela* kostnadsbeloppet; att endast för den händelse det skulle finnas lämpligt, att vägen blott upparbetades till $\frac{3}{4}$ af den i kostnadsförslaget ut-satta bredd, — såsom utan tvifvel för den närmaste framtiden tillräcklig för den blifvande trafiken och såsom nära öfverensstämmande med bredden af de öfriga allmänna vägarne inom Wester-Dalarnes, — anslaget må, såsom Väg och Vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, nedsättas till $\frac{3}{4}$ af beräknade kostnaden; samt att, i hvilketdera fallet som helst, hela det anslag, som för detta vägarbete kan komma att bestämmas, måtte under detta år få utgå och upparbetas, för att såmedelst åt ortens behöfvande befolkning bereda fullt tillräckligt tillfälle till inkomstgifvande sysselsättning.

Då motionärens framställning, ehuru den icke synes afse beviljandet af något särskildt anslag för ifrågavarande vägarbetes utförande, likväl åsyftar att Riksdagen måtte, i fråga om användningen af ett anslag, som numera blifvit staldt till Kongl. Maj:ts disposition, meddela särskilda föreskrifter, hvilkas lämplighet det således icke längre tillkommer Riksdagen att pröfva, får Utskottet, under erinran att intet hinder förefinnes för Kongl. Maj:t att, om understöd för ofvanberörda väganläggning i Näder anvisas, pröfva under hvilka vilkor understödet må beviljas, hemställa,

att Herr Dofsens motion icke må föranleda någon åtgärd från Riksdagens sida.

10:o.

Vägförbättring förbi Alnaryds brinkar i Medelstads härad af Blekinge län.

Herr A. F. Brunberg har uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 283) föreslagit, att Riksdagen måtte bevilja anslag till belopp af 10,000 Riksdaler att användas till *vägförbättring förbi Alnaryds brinkar i Medelstads härad af Blekinge län* mot behörig redovisning för medlens användande till ändamålet.

Då det ifrågavarande vägomläggningsarbetet hvarken finnes omfördäldt uti Kongl. Maj:ts oftaberörda nådiga Proposition (N:o 9) om anvisande af särskildt anslag till beredande af arbetsförtjenst genom allmänna arbeten, eller särskildt upptaget uti Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens generalförslag, får Utskottet, i saknad af nödiga upplysningar för frågans bedömande, hemställa,

att ifrågavarande motion må lemnas utan afseende.

11:o.

Väganläggning mellan Bodö hamn i Norge samt Piteå och Skellefteå.

I anledning af väckt fråga om anläggning af *väg mellan Bodö hamn i Norge samt Piteå och Skellefteå* hafva följande motioner inom Andra Kammaren blifvit väckta, nemligen:

af Herr C. Ocklind, som (uti motion N:o 96) föreslagit, att Riksdagen måtte anvisa erforderliga medel till en förberedande undersökning för utrönande af ändamålsenligheten af en väganläggning mellan Skellefteå och Bodö hamn i Norge, äfvensom hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om föranstaltande af denna undersökning och upprättande af plan och kostnadsförslag för densamma samt tillika begära, att Kongl. Maj:t täcktes för näst sammanträdande Riksdag framlägga resultaten

taterna af undersökningen jemte den nådiga Proposition i ämnet, hvartill omständigheterna må kunna föränleda;

af Herr *A. Lundström*, som (uti motion N:o 104) föreslagit, att Riksdagen ville anslå nödiga medel, som skulle hållas Väg- och Vattenbyggnads-styrelsen eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län tillhanda i och för undersökning af en väganläggning emellan Bodö i Norge och Piteå samt Skellefteå;

af Herr *L. G. Fahlander*, som (uti motion N:o 196) föreslagit, att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t ingå med underdånig begäran att undersökningar, så fort sig göra låter, varda anställda å föreslagna väglinien från Ume öfver Stensele till Ranfjorden i Norge och från Bodö till Skellefteå och Piteå, samt att, sedan sådana försiggått, Kongl. Maj:t ville till Riksdagen aflåta nådig Proposition i ämnet;

och hafva Herrar *Olof Nilsson* och *Gustaf Hæggström* uti sistnämnda motion instämt.

Enär till undersökningar och expenser för allmänna arbeten till Kongl. Maj:ts disposition finnes anvisadt ett extra anslag af 30,000 Riksdaler, samt Kongl. Maj:t, derest de af motionärerne föreslagna undersökningarne skulle befinnas vara af den vikt, att desamma anses böra företagas, således icke saknar medel till bestridande af kostnaderna för deras utförande, hemställer Utskottet,

att förberorda motioner icke må till någon åtgärd föränleda.

B). Hamn- och brobyggnader.

12:o.

För understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprepning af åar och farleder har Kongl. Maj:t uti sin nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof (sid. 27) föreslagit, att för år 1869 måtte till Kongl. Maj:ts disposition anvisas enahanda belopp som tillforen, eller 20,000 Riksdaler.

Med afseende på angelägenheten deraf, att medel för ifrågavarande ändamål finnas att tillgå, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprepning af åar och farleder till Kongl. Maj:ts disposition för år 1869 på Riksgälds-kontoret anvisa ett anslag af Tjugutusen Riksdaler.

13:o.

Vid 1865—1866 års riksdag beviljade Rikets Ständer för utvidgande af hamnen vid Ystad ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 63,000 Riksdaler, deraf 25,000 Riksdaler anvisats att utgå under år 1867 och 25,000 Riksdaler under år 1868; och har Kongl. Maj:t för detta arbetsföretag, hvilket bor fullbordas till den 1 Oktober 1869, begärt att återstoden af det beviljade anslaget måtte anvisas att under sistnämnda år utgå med Trettontusen Riksdaler.

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 28 Häft.

Stats-Utskottet hemställer, att Riksdagen, med bifall härtill, måtte besluta, att återstoden af det staden *Ystad* vid 1865—1866 års riksdag utan återbetalningsskyldighet tillförsäkrade anslag af 63,000 Riksdaler för *utvidgande af hamnen vid nämnde stad* må från Riksgälds-kontoret under år 1869 utgå med Trettontusen Riksdaler.

14:o.

Utvidgning och fördjupning af hamnen vid Uddevalla. Till *utvidgande och fördjupande af hamnen vid Uddevalla* blef vid 1865—1866 års riksdag beviljad ett statsunderstöd af 79,000 Riksdaler. Häraf hafva 25,000 Riksdaler fått lyftas under år 1867 och till utbekommande under år 1868 äro anvisade 30,000 Riksdaler. Enär arbetet skall fullbordas till den 1 Oktober 1869, har Kongl. Maj:t äskat, att återstående beloppet, 24,000 Riksdaler, måtte anvisas att utgå under sistnämnda år.

På grund deraf tillstyrker Utskottet, att återstoden af det staden *Uddevalla* vid 1865—1866 års riksdag utan återbetalningsskyldighet beviljade anslag af 79,000 Riksdaler till *utvidgande och fördjupning af hamnen vid nämnde stad* må anvisas att under år 1869 från Riksgälds-kontoret utgå med Tjugufyratusen Riksdaler.

15:o.

Brobyggnad öfver Ängermanelfven vid Sollefteå i Wester-Norrlands län. Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 139) har Herr *H. Hansson*, med hvilken Herrar *P. Östman* och *P. U. Ljustin* sig förenat, hemställt, att för *byggandet af en hängbro af jern öfver Ängermanelfven vid Sollefteå i Wester-Norrlands län* måtte såsom anslag utan återbetalningsskyldighet beviljas 3:delar af den derför till 80,000 Riksdaler beräknade kostnad.

I sammanhang härmed har Utskottet tagit kännedom om innehållet af en utaf Konungens Befallningshafvande i Wester-Norrlands län till Kongl. Maj:t i sistlidne Oktober månad aflåten underdånig skrifvelse, deri uppgifves, att Sollefteå i följd af sitt läge och öfriga naturförhållanden vore en ort, som beredde det mest gynnsamma tillfälle till afsättning af kringliggande trakters och deribland de å ömse sidor af elfven varande så kallade fjellsocknarnes produkter; att derstädes äro boende kronofogde, häradsskrifvare, kyrkoherde, provinciealläkare, apothekare, postmästare, bruksförvaltare, landtmätare, kronolänsman, flere handlande, handtverkare samt fabriks- och andre näringsidkare, hvarförutan der finnes gästgifveri och den förnämsta marknadsplatsen i länet; att oaktadt rörelsens ständigt vidgade utsträckning ett väsendtligt hinder för en ännu närmare samfärdsel mellan de å norra och södra sidan om elfven belägna kommuner läge uti de bristfälliga kommunikationsmedlen, enär trafiken mellan de båda stränderna måste besörjas genom färjrodd, hvilken icke allenast i anseende till farkostens beskaffenhet, utan äfven i följd af strömmen, vore, särdeles under flodtiden, verkligen lifsfarlig, så att år efter annat flera människor genom detta kommunikationsmedel omkommit; att den enskilda företagsamheten visserligen sökt att med betydliga uppoffringar genom anläggning af en bro öfver elfven förekomma vådorna och underlätta trafiken, men att tvänne dylika byggnader till följd af vårfloden och timmerflotningen blifvit förstörda, hvar- efter samfärdseln icke annorlunda än genom färjefart blifvit besörd; att, ehuru de

öfverklagade farorna och olägenheterna qvarstode, de enskilda tillgångarne icke längre vore tillräckliga att bota bristerna; samt att någon annan utväg till deras afljelpande icke återstode än att genom Statens understöd åstadkomma en bro af den beskaffenhet, att den antingen förmådde uthärda eller ock icke blottställdes för påtryckningen af flod och flottning. Konungens Befallningshafvande hade i följd deraf låtit föranstalta dels om undersökning och upprättande af ritningar och kostnadsförslag, dels om sammanträden med sockneombud från Sollefteå, Eds, Multrå, Resele, Lidens och Junsele kommuner, dervid någon stridighet rörande företagens nytta och nödvändighet icke försports; och hade Sollefteå, Eds och Multrå socknemän iklädt sig skyldigheten att, mot erhållande af ett statsbidrag motsvarande 3/4 delar af kostnadsbeloppet, verkställa och underhålla ifrågavarande bro- och vägbyggnad, med förbehåll om lämpliga taxebestämmelser å trafiken samt om befrielse från nybyggnad i händelse af brons förstörelse genom oförutsedda naturkrafter. På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har Konungens Befallningshafvande, med afseende jemväl derå att, i närvarande tid, beredandet af arbetsförtjenst åt den fattiga och arbetslösa befolkningen utgjorde ett behjertansvärdt föremål för Statens understöd, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes i nädig Proposition hos Riksdagen äska ett anslag af 57,333 Riksdaler 33 öre, att till Sollefteå, Eds och Multrå kommuner utlemnas mot skyldighet, att, i öfverensstämmelse med upprättad plan och ritning, uppföra och underhålla en hängbro af jern öfver Ångermanelfven vid Sollefteå jemte den i sammanhang dermed föreslagna vägbyggnad.

Vid föredragning af denna underdåniga skrifvelse har Kongl. Maj:t låtit öfverlemnna densamma jemte dertill hörande handlingar till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader för att tagas under öfvervägande vid uppgörandet af generalförslaget rörande allmänna arbeten; och har Styrelsen, med anförande att den föreslagna broanläggningen syntes erfordra närmare granskning på stället, innan arbetet företages, såsom understöd för detsamma bland andra klassens arbeten utfört en summa af 57,000 Riksdaler.

Ehuru Utskottet icke förbisett vigten af de skäl och omständigheter, hvilka sålunda blifvit anförda för erhållande af statsbidrag till ifrågavarande brobyggnad, har dock Utskottet, vid det förhållande att broanläggningen hufvudsakligen endast komme att underlätta rörelsen mellan de socknar, som i granskapet af Sollefteå äro belägna på hvardera sidan om Ångermanelfven, samt således egentligen afser fyllandet af ett lokalt behof, men att densamma icke torde kunna anses vara af behofvet så oundgängligen påkallad, att för dess tillvägbringande särskildt statsbidrag under nu varande förhållanden bör beviljas, funnit sig böra hemställa,

att ifrågavarande motion nu icke må af Riksdagen bifallas.

16:o.

I anledning af den skada, sistlidna års utomordentligt täta och starka, ofta *Vägbrytarens* orkanlika stormar förorsakat å vägbrytaren vid Wisby, har Herr *C. J. Bergman*, *vid Wisby för-* uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 237) uttryckt den åsigt, att väg- *stärkning och* brytarens förstärkning och sammanbyggande med land icke kunde uppskjutas, när *sammanbind-* genom ett uppskof dermed fara uppstode att hvad som för nämnda hamnbyggnad *ning med land.* blifvit åtgjortt dels genom de af Staten dertill anvisade betydliga understöd, dels genom ännu betydligare bidrag af Wisby stad, kunde under tiden genom nya våldsamma stormar blifva ödelagd, hvarigenom mera än en half million Riksdaler så-

lunda vore fruktlöst kastade i hafvet. Redan före den af nyss antydda höst- och vinterstormar förorsakade förstöring hade, på grund af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens ordres, Cheferne för södra och östra väg- och vattenbyggnads-distrikten, Majorerne Remmer och Grafström, i Juni månad sistlidet år verkställt undersökning af hannen vid Wisby och uti sitt den 1 sistlidne November afgifna betänkande i ämnet förklarar: "att vågbrytaren vid Wisby i dess nuvarande skick icke kan motstå den våldsamma sjö, som vid storm med pålandsvind åverkar och ofta sönderbryter både grundkistorna och öfverbyggnaden", hvarförutan besigtningmännen yttrat, att man kommit till full visshet derom, att stormen "äfvén orsakade rätt betänkliga uppgründningar i den s. k. yttre hambassinen." Detta sednare förhållande hade väckt tanken på att sammanbygga vågbrytaren med land tvärsöfver norra gattet, hvarigenom man hoppades ej allenast kunna förekomma norra pierhufvudets hittills så ofta påkonmande sönderbrytning, äfvensom all ytterligare uppgründning af hambassinen derinom. Efter att hafva närmare beskrifvit den skada, stormarne på sednare tiden förorsakat, hvarigenom motionären ådagalagt, att vågbrytarens tillstånd numera är i vida högre grad oroväckande, än vid den tid besigtningmännen undersökte densamma, har motionären ansett, att, med hänsigt till både vågbrytarens successiva sönderbrytning och den innanför började betydliga uppgründningen, fara vore för handen, att Wisby hamn inom kort kunde blifva nära nog tilltäppt och otillgänglig och Gotlands enda stad förvandlad till en obetydlig lastageplats. Då de officiella handlingarne rörande ofvannämnda besigtning först mot förliedet års slut kunde komma stadens fullmäktige tillhanda, och då dessas beslutade underdåniga anhållan, att genom Kongl. Maj:t få denna Wisby stads lifsangelägenhet till Riksdagens afgörande framställd, sålunda omöjligen kunde ske vid den tid, som för dylika ärenden är i nåder föreskrifven, samt enär det för motionären vore obekant huruvida Kongl. Maj:t efter nämnda tid täcktes handlägga denna sak, hade ingen annan utväg återstått än att på enskild väg göra framställning till Riksdagen; och har motionären i sådant afseende hemställt, att Riksdagen måtte, i enlighet med det af Cheferne för södra och östra väg- och vattenbyggnads-distrikten afgifna betänkande samt den förstnämndes arbetsplan och kostnadsberäkning, anslå till vågbrytarens vid Wisby förstärkning och sammanbindning med land en summa af 156,500 Riksdaler att utgå antingen på en gång eller på två år, med hälften hvarterdera året; varande af nämnda summa tillsammans 9,000 Riksdaler beräknade till oundgängliga reparationer å nuvarande vågbrytaren och återstoden, eller 147,500 Riksdaler, till densammans medelbara förstärkning genom sammanbindningsarmens utläggande.

Då de af motionären oberopade och till Utskottet aflemnade betänkande jemte arbetsplan och kostnadsberäkningar icke, såvidt af handlingarne kan inhemtas, ännu blifvit af Kongl. Maj:t pröfvade, torde anvisande af det för vågbrytarens förstärkning och sammanbindning med land erforderliga betydliga belopp nu icke böra ifrågakomma; och då, hvad särskildt vidkommer behofvet af ett mindre anslag för ofördröjligt verkställande af oundgängliga reparationer å nuvarande vågbrytaren, Kongl. Maj:t, i händelse sådant, efter behörig utredning, skulle finnas behöfligt, icke saknar medel att för detta ändamål anvisa, hemställer Utskottet,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

C). Kanaler och andra vattenkommunikationer.

17:o.

Såsom bidrag för åstadkommande medelst *kanal och slussar* af en förening mellan *sjöarne Östra och Westra Silen* på Dalsland beviljades vid 1865—1866 års riksdag ett statsbidrag af 63,950 Riksdaler, deraf 12,750 Riksdaler såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och 51,200 Riksdaler såsom lån. Af dessa belopp äro anvisade att utgå år 1867 af anslaget 7,000 Riksdaler och af lånet 28,000 Riksdaler samt år 1868 af anslaget 3,000 Riksdaler och af lånet 15,000 Riksdaler, så att der- efter återstå af anslaget 2,750 Riksdaler och af lånet 8,200 Riksdaler, eller tillhopa 10,950 Riksdaler, som Kongl. Maj:t äskat måtte varda anvisade att utgå under år 1869.

Kanal- och slussanläggning emellan sjöarne Östra och Westra Silen.

Jemte det Utskottet får upplysa, att ifrågavarande arbetsföretag, enligt antaget kontrakt, bör fullbordas till den 1 Oktober nästkommande år, hemställer Utskottet,

att, med bifall till hvad Kongl. Maj:t sålunda äskat, återstoden af det vid 1865—1866 års riksdag för *kanal- och slussanläggning* emellan *sjöarne Östra och Westra Silen på Dalsland* beviljade statsbidrag af 63,950 Riksdaler, deraf 12,750 Riksdaler såsom anslag och 51,200 Riksdaler såsom lån, måtte anvisas att under år 1869 från Riksgälds-kontoret utgå med Tiotusen niohundra femtio Riksdaler, deraf 2,750 Riksdaler såsom anslag och 8,200 Riksdaler såsom lån, under iakttagande af de vilkor, som i afseende på detta statsbidrags åtnjutande blifvit vid riksdagarne åren 1866 och 1867 meddelade.

18:o.

För anläggning af *Kinda kanal*, eller utsträckning af *Kinda bätled* från sjön *Rengen* till *Linköpings hamn*, beviljades vid 1862—1863 års riksdag ett statsbidrag af 875,000 Riksdaler, deraf 437,500 Riksdaler såsom anslag och 437,500 Riksdaler såsom lån, hvaraf för tiden till 1866 års slut finge lyftas 235,000 Riksdaler af anslaget och 235,000 Riksdaler af lånesumman. Sedermera äro anvisade för år 1867 af anslaget 60,000 Riksdaler och af lånet likaledes 60,000 Riksdaler samt för år 1868 af anslaget 60,000 Riksdaler och af lånet 60,000 Riksdaler. Af det beviljade bidraget äro således ännu oanvisade 82,500 Riksdaler anslag och 82,500 Riksdaler lån. Enär företaget, enligt antaget kontrakt, bör fullbordas till 1870 års slut, har Kongl. Maj:t föreslagit att för dess fortsatta bedrifvande under år 1869 måtte anvisas af anslaget 50,000 Riksdaler och af lånet 50,000 Riksdaler.

Utsträckning af Kinda bätled.

Med stöd af hvad sålunda blifvit upplyst, hemställer Utskottet, att Riksdagen måtte i ytterligare afräkning å det statsbidrag, som vid 1862—1863 års riksdag beviljades för *utsträckning* af *Kinda bätled* från sjön *Rengen* till *Linköpings hamn*, till utgående från Riksgälds-kontoret under år 1869 anvisa af anslaget Femtiotusen Riksdaler och af lånet likaledes Femtiotusen Riksdaler, eller tillhopa Etthundratusen Riksdaler, att af vederbörande bolag lyftas under de vilkor, som i afseende på detta statsbidrags åtnjutande blifvit af Rikets Ständer meddelade.

D). Sjösänknings och andra vattenaftappningsföretag.

19:o.

Anslag till
myrutdiknin-
gar och
vattenaftapp-
ningar i de
norra länen.

Till Kongl. Maj:ts disposition hafva under de tre sednast förflutna riksdagarne blifvit anvisade särskilda medel att såsom anslag utan återbetalningsskyldighet utgå till understöd för sådana myrutdikningar och vattenaftappningar inom Norrbottens, Westerbottens, Wester-Norrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Stora Kopparbergs län samt Elfdals, Fryksdals, Jösse och Nordmarks härader i Wermlands län, som företrädesvis afse att förminska frostländigheten, dock under vilkor att sådant understöd icke i något fall finge öfverstiga hälften af den för arbetets utförande enligt fastställd plan beräknade kostnad, och alltid med förbindelse för vederbörande kommuner, föreningar och enskilde att icke allenast tillskjuta hvad derutöfver för arbetets fullbordande erfordrades, utan ock att för all framtid behörigen underhålla de afoppsgrafvar och andra för ändamålet vinnande utförda arbeten, som med statsbidrag blifvit understödda, med rättighet för Kongl. Maj:t att i de fall, der sådant anses vara af behovet påkalladt, i nåder medgifva, att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas. De för detta ändamål anvisade medel hafva utgjort för hvartera af åren 1864, 1865 och 1866 Etthundratusen Riksdaler samt för hvartera året 1867 och 1868 Etthundratjugutusen Riksdaler.

Med intygande såväl att de hittills för omförmälda ändamål anvisade medlen af jordegarna varit mycket eftersökta, som ock att de verkställda aftappningarna allmänt befunnits uträtta det betydliga gagn, att vanliga partiella frostsador upphört i närmaste granskapet af de torrlagda förut frostledande myrtrakterna, har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti det afgifna generalförslaget upplyst, att ansökningar om bidrag till utdikningar af förevarande beskaffenhet, åtföljda af utarbetade planer, ännu äro, sedan 1868 års fond blifvit till fullo använd, hos Styrelsen hvilande för

7 särskilda frostafledande utdikningar i Norrbottens län, med begärdt statsbidrag	R:mt	9,427: 50.
82 d:o i Westerbottens län, d:o d:o	”	242,280: 75.
3 d:o i Wester-Norrlands län, d:o d:o	”	2,272: 50.
29 d:o i Jemtlands län, d:o d:o	”	103,601: 75.
4 d:o i Gefleborgs län, d:o d:o	”	17,761: 75.
6 d:o i Stora Kopparbergs län, d:o d:o	”	9,105: 50.
1 d:o i Jösse härad af Wermlands län, d:o d:o	”	280: —

Summa R:mt 384,729: 75.

Kongl. Maj:t har ock uti sin nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof (sid. 27) föreslagit Riksdagen, att fortfarande till Kongl. Maj:ts disposition för ofvanberörda ändamål för år 1869 anvisa ett belopp af 120,000 Riksdaler.

Härförutan har uti särskilda till Stats-Utskottet remitterade motioner blifvit föreslaget:

af Herr August Danielsson inom Andra Kammaren (motion N:o 306), att Riksdagen ville till bredande af arbetsförtjenst för den af missväxt och arbetslöshet nödlidande befolkningen i Norrbottens län anvisa för år 1868 en summa af 50,000 Riksdaler samt för år 1869 likaledes 50,000 Riksdaler att användas till afdikning af sådana sankta trakter, som nu förorsaka frostsada å den växande grödan;

af Herr *Olof Nilsson*, likaledes inom Andra Kammaren (motion N:o 53), att Riksdagen ville besluta, att ett anslag utan återbetalningsskyldighet för ofvannämnda sju län måtte vara bestämdt att utgå med 300,000 Riksdaler, eller 84,729 Riksdaler 75 öre mindre än det belopp, som de hos Väg- och Vattenbyggnads-styrelsen hvilande ansökningarne upptaga;

af Herr *E. V. Almqvist* inom Första Kammaren (motion N:o 12), att till utdikning och torrläggning af frostledande myrar och vattensjuka odlingsmarker inom de Norrländska länen och Stora Kopparbergs län samt Elfdals, Fryksdals, Jösse och Nordmarks härader i Wermland för år 1869 måtte anvisas en summa af 500,000 Riksdaler, hvilken för det angifna ändamålet borde ställas till Kongl. Maj:ts nådiga disposition, och med bestämmande derjemte, att en lika summa fortfarande borde för samma ändamål ärligen anvisas; att denna summa efter Kongl. Maj:ts nådiga pröfning skulle tilldelas egare och innehafvare af jordbruksfastighet inom berörda orter såsom räntefria län att för det bestämda ändamålet användas, hvilka län endast borde tilldelas sådana byalag och innehafvare af enstaka hemman, öfver hvilkas egor fullständig plan till afdikning och torrläggning blifvit upprättad af någon Statens landbruksingeniör eller annan skicklig agronom och af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader godkänd, och hvilka län icke finge lemnas till högre belopp än två tredjedelar af den för arbetets utförande beräknade kostnaden; att länen, som utlemnades utan ränta, mot säkerhet i den fastighet, till hvars bearbetande och förbättrande de skulle användas, och med enahanda betalningsskyldighet som för andra från hemmanet till Kronan utgående afgälder, de fem första åren skulle få innehafvas utan återbetalning, men derefter med återgåldande af $\frac{1}{7}$ -del ärligen under hvartera af de tio närmast följande åren; att i afseende å länens fördelning å de särskilda hemmansnummerna inom byalag, skuldförbindelsernas afgifvande, amorteringsbeloppens utdebitering, uppbörd och redovisning m. m. Kongl. Kungörelsen den 13 Juni 1845 borde lända till efterrättelse; samt slutligen att enahanda villkor i öfrigt måtte stadgas såväl för länens erhållande och tillgodonjutande, som för kontrollen ej mindre öfver arbetenas utförande enligt fastställda planer, än för de verkställda afdikningsarbetenas framtida underhåll, som nu finnas bestämda för erhållande af bidrag utan återbetalning för dylika arbetens utförande; samt

af Herr *Pehr Staaff* inom Andra Kammaren (motion N:o 37), att vid beviljandet af understöd för sådana utdikningar och aftappningar i Norrbottens, Westerbottens, Wester-Norrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Stora Kopparbergs län samt vissa härader af Wermlands län, som hufvudsakligen afse att småningom förminska frostländigheten, hädanefter det vilkor måtte fästas, att sådant understöd icke må i något fall öfverstiga *tredjedelen* af den för arbetets utförande enligt fastställd plan beräknade kostnad.

Beträffande härvid först Herr August Danielssons yrkande, att till beredande af arbetsförtjenst för den nödlidande befolkningen i Norrbottens län måtte anvisas för år 1868 en summa af 50,000 Riksdaler till afdikning af sankta trakter, så, när Riksdagen, vid behandlingen af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition (N:o 9) angående anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868 till beredande af arbetsförtjenst, redan tagit under öfvervägande i hvad mån sådant anslag må för innevarande år beviljas, läser

Herr August Danielssons framställning i denna del icke påkalla vidare åtgärd.

Hvad derefter angår Herr Almqvists förslag, så och ehuru Utskottet icke förbisett, att dermed afses icke blott att genom utdikningar af frostländiga trakter söka förbättra klimatet, utan ock att genom torrläggning af dertill lämplig jord befrämja afkastningen af jordbruket inom Norrland samt såmedelst gifva åt denna näring inom berörda vidsträckta del af riket den utveckling, att framtida missväxter tilläfventyrs kunde i någon betydligare mån förekommas, anser dock Utskottet, att Statens hårdt anlitade tillgångar nu icke medgifva att för detta ändamål anvisa ett så betydligt belopp, som enligt berörda förslag skulle vara erforderligt; och Utskottet hemställer derföre,

att Herr Almqvists ifrågavarande motion må lemnas utan afseende.

Beträffande sedermera Kongl. Maj:ts nädiga framställning samt Herrar Olof Nilssons och August Danielssons förslag om anvisande för år 1869 af medel för sådana utdikningar, som afse att minska frostländigheten, så, och enär dylika utdikningar obestriddigen kunna utöfva ett välgörande inflytande på det kringliggande området samt sålunda verka till förekommande af missväxt inom ett vidsträckt område, får Utskottet, som, med afseende derpå att den närvarande ställningen påkallar all möjlig sparsamhet med Statens medel, anser sig icke kunna tillstyrka beviljandet af medel för ifrågavarande ändamål till högre belopp, än Kongl. Maj:t härtill åskat, hemställa,

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition för år 1869 anvisa ett belopp af Ettthundratjugutusen Riksdaler att från Riksgälds-kontoret utgå såsom anslag utan återbetalningsskyldighet till understödande af sådana *myrutdikningar och vattenaftappningar inom Norrbottens, Westerbottens, Norrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Stora Kopparbergs län samt Elfdals, Fryksdals, Jösse och Nordmarks härader i Wermlands län*, som företrädesvis afse att förminska *frostländigheten*.

Hvad slutligen angår de villkor, hvarunder ifrågavarande anslag må beviljas, får Utskottet, enär, på sätt i Herr Staaffs motion finnes anmärkt, anslaget blir tillräckligt för långt flera arbetsföretag, om sådant understöd icke i något fall får öfverstiga en tredjedel af den för arbetets utförande beräknade kostnad, desto heldre tillstyrka bifall härtill, som understödet, äfven med denna inskränkning, i allt fall, såsom motionären jemväl erinrat, utgör en ren och tillräckligt verkande hjälp. Med iakttagande af denna förändring i de hittills gällande föreskrifterna, hvilka i öfrigt syns Utskottet böra äfven för framtiden blifva gällande, hemställer Utskottet,

att sådant understöd icke i något fall får öfverstiga en tredjedel af den för arbetets utförande enligt fastställd plan beräknade kostnad, samt att vederbörande kommuner, föreningar eller enskilde alltid skola hafva förbindelse att icke allenast tillskjuta hvad derutöfver för arbetets fullbordande erfordras, utan ock att för all framtid behörigen underhålla de afloppsgrafvar och andra för ändamålet vinnande utförda arbeten, som med statsbidrag blifvit understödda; egande Kongl. Maj:t att i de fall, der sådant anses vara af behovet påkalladt, i näder medgifva, att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas;

hvarjemte Riksdagen behagade föreskrifva,

att för tillgodonjutande af ifrågavarande understöd skola i öfrigt lända till efterrättelse de villkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det Memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

20:o.

Vid sednaste riksdag anvisades till Kongl. Maj:ts disposition för år 1868 en summa af 50,000 Riksdaler, eller samma årliga belopp, som sedan längre tid tillbaka varit beviljad, att utgå såsom lån för befrämjande af *utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar till beredande af odlingsföretag inom rikets öfriga delar*; och har Kongl. Maj:t för samma ändamål äskat, att för år 1869 måtte anvisas enahanda belopp, eller 50,000 Riksdaler.

*Lån till myr-
utdikningar
och vattenaf-
tappningar
inom riket,
med undantag
af de norra
länen.*

Enligt Väg- och Vattenbyggnads-styrelsens generalförslag omfatta de hos Styrelsen hvilande aftappingsplaner — deraf dock åtskilliga numera torde behöfva efter föregångna lokalgranskningar omarbetas — 29 arbetsföretag inom åtta särskilda län, för hvilka arbetens utförande kostnaden är beräknad till 255,120 Riksdaler 69 öre och bidraget upptaget till 122,300 Riksdaler.

Då skäl synes vara förhanden att fortfarande bevilja medel för ifrågavarande ändamål, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition för år 1869 på Riksgälds-kontoret anvisa en summa af Femtiotusen Riksdaler att utgå såsom lån för befrämjande af *utdikningar och aftappningar af sanktrakter och sjöar till beredande af odlingsföretag inom rikets öfriga delar*; samt att för erhållande af lån utaf ifrågavarande medel skola lända till efter rättelse de villkor och bestämmelser, som Riksdagen, med anledning af det Memorial Utskottet derom särskildt skall afgifva, kommer att fastställa.

21:o.

Vid 1862—1863 års riksdag beviljades till rensningar för *sänkning af Lida-åns vattenlyta* ett låneunderstöd af 126,000 Riksdaler att utgå med 46,000 Riksdaler under näst derpå följande statsregleringsperiod, hvarefter vid riksdagarne åren 1866 och 1867 anvisades 30,000 Riksdaler för hvardera af åren 1867 och 1868; och har Kongl. Maj:t föreslagit, att af återstående beloppet, 20,000 Riksdaler, för år 1869 må anvisas 10,000 Riksdaler.

*Lån för sänk-
ning af Lida-
åns vattenlyta.*

Jemte meddelande af upplysning, dels att detta arbete enligt antaget kontrakt skall vara fullbordadt inom den 1 Oktober 1870, dels att Rikets Ständer medgifvit, att räntebetalningen och kapitalamorteringen för det dertill beviljade lån få taga sin början först tre år från slutet af det år, hvarunder hela lånesumman från Riksgälds-kontoret utbekommit, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte i ytterligare afräkning å det för *Lida-åns sänkning och upprensning* vid 1862—1863 års riksdag beviljade låneunderstöd å 126,000 Riksdaler, till utgående från Riksgälds-kontoret år 1869 anvisa Tiotusen Riksdaler, på de villkor, som för detta lån redan blifvit bestämda.

22:o.

Till *Bergforsrensens rensning i Ume elf* för att freda derofvanför belägna lågländta egor för öfversvämningar beviljade Rikets Ständer vid 1865—1866 års riksdag ett anslag af 11,000 Riksdaler, hvaraf blifvit anvisade 5,000 Riksdaler att utgå

*Anslag för
rensningar i
Ume elf.*

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 28 Häft.

under år 1867 och 2,000 Riksdaler under år 1868. För detta arbete, som skall fullbordas till den 1 Oktober 1870, har Kongl. Maj:t begärt, att af återstående anslagsbeloppet, 4,000 Riksdaler, under år 1869 må utgå 2,000 Riksdaler; och hemställer Utskottet,

att Riksdagen, med bifall till hvad sålunda blifvit föreslaget, måtte, i ytterligare afräkning å det vid 1865—1866 års riksdag till *rensningar* för flodvattnets afledande i en del af *Ume elf* utan återbetalningsskyldighet beviljade anslag af 11,000 Riksdaler, för år 1869 anvisa Två tusen Riksdaler att under stadgade vilkor från Riksgälds-kontoret utbetalas.

23:o.

*Upprensning
af Olands-ån
och dess sidogrenar
inom Stockholms
och Upsala
län.*

Sedan undersökningar blifvit verkställda med afseende på ifrågasatt *upprensning* af *Olands-ån* och dess sidogrenar inom *Stockholms* och *Upsala län*, hvarigenom icke mindre än 9,042 tunnland öfversvämmad eller af syra besvärjad mark, belägen inom 5 socknar af *Upsala* och 5 socknar af *Stockholms län*, skulle kunna, till gagn för egarne af sammanräknadt 250 hela hemman, befrias från vatten mot en kostnad af tillhoppa 245,885 Riksdaler, beviljade Rikets Ständer vid 1862—1863 års riksdag för detta arbetsföretag ett låneunderstöd af 137,500 Riksdaler, hvilket derefter år 1864 blifvit från Riksgälds-kontoret utbetaldt. Detta arbete, hvarmed afsågs *upprensning* af nämnda å från sjön *Ginningen* till *Walde* qvarn, tog sin början sistnämnda år och har sedermera fortfarande bedrifvits. Som likväl *upprensning* arbetet icke utsträcktes till den del af *Olands-ån*, som är belägen mellan *Walde* qvarn och hafvet — enär *jordegarne* omkring denna del af vattendraget funnit kostnaden för *upprensning*ens utförande både vara större än den vinst företaget kunde dem bereda och öfverstiga de tillgångar, hvaröfver de för ett sådant arbete kunde förfoga — så inträffade, efter det *upprensning*en kommit till utförande, att dess verkningar på trakten kring nedra delen af ån blefvo för *strandegarne* skadliga, enär ån blef otillräcklig att upptaga det vid inträffande nederbörd hastigare tillströmmande vattnet. Öfvertygade att, ju närmare arbetet uti öfra delen af ån hann sin fullbordan, den skada öfversvämmningarne förorsakade skulle ytterligare förstoras, hade *jordegarne* låtit verkställa nya undersökningar och kostnadsförslag för utrönande af lämpligaste sättet att verkställa *rensning*en af ån nedanför *Walde* qvarn till hafvet; och hafva *strandegarne* derefter genom utsedd direktion till Kongl. Maj:t låtit inlemna alternativa planer och kostnadsberäkningar, utvisande under litt. A. att kostnaden för blott *upprensning*, tillräcklig att afleda det ofvanifrån tillströmmande vattnet, men af hvilken ingen förbättring af kringliggande mark erhöles, skulle uppgå till 93,897 Riksdaler, eller nära 26 Riksdaler 50 öre för hvarje tunnland, hvaremot, enligt förslaget litt. B., vattenytan kunde sänkas omkring 3 fot för en kostnad af 153,655 Riksdaler, hvarigenom tillfälle till odling af åtminstone en del af marken vunnes, mot en utgift af 43 Riksdaler 24 öre tunnlandet i medeltal, eller för den jord, som af arbetet droge större fördel till möjligen dubbelt detta belopp; och hafva egarne af jorden, hvilken med undantag af omkring 750 tunnland, som lyda under *Gimo* och *Forssmarks* bruk, till sin återstående areal 2,800 tunnland till större delen besittes af en mängd smärre hemmansägare, hvilka sakna medel till arbetets utförande, uti en genom den utsedde direktionen till Kongl. Maj:t ingifven underdånig ansökan anhållit, att Kongl. Maj:t, med fastställande af den utaf intressenterne antagna planen, ville till Riksdagen aflåta nådig

Proposition om låneunderstöd af statsmedel till två tredjedelar af den beräknade kostnadssumman.

Vid föredragning af denna underdåniga ansökning har Kongl. Maj:t beslutat, att handlingarne skulle öfverlemnas till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader för att tagas under öfvervägande vid uppgörandet af dess generalförslag; och har Styrelsen i berörda förslag, under anförande att denna vattenaftappning vore särdeles förtjent af uppmärksamhet, bland första klassens arbeten antecknat halfva kostnadsbeloppet att såsom låneunderstöd utgå med 76,800 Riksdaler.

Derjemte har uti en inom Andra Kammaren af Herr *Pehr Pehrsson* väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 292) blifvit föreslaget, att Riksdagen måtte till verkställande af ifrågavarande upprensning utaf den nedanför Walde qvarn belägna delen af Olands-ån bevilja ett låneunderstöd af 102,400 Riksdaler motsvarande ungefär 3:delar af den beräknade kostnaden, under vilkor att, i likhet med hvad som medgifvits vid beviljande af låneunderstödet för upprensning af öfra delen utaf ifrågavarande å, under arbetstiden, som antagits till fyra år, icke någon ränta å lånet beräknades eller afbetalning å kapitalet borde ega rum, men att efter nämnda tid låntagarne skulle vara skyldige att årligen inbetala 8 procent af lånesumman, deraf 5 procent såsom ränta och 3 procent såsom amortering å kapitalet.

Ehuru Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, på sätt ofvan är nämndt, för den ifrågavarande årensningen, såsom särdeles förtjent af uppmärksamhet, bland första klassens arbeten föreslagit ett låneunderstöd af 76,800 Riksdaler, eller halfva kostnadsbeloppet, har dock Utskottet, med afseende å Statsverkets närvarande ställning, ansett sig böra hemställa,

att något låneunderstöd för ifrågavarande årensningsarbete nu icke må af Riksdagen beviljas.

Jemte det Utskottet till upplysning om de i detta Utlåtande af Utskottet tillstyrkta anslags- och lånesummors belopp härjemte bifogar ett deröfver uppgjort sammandrag, får Utskottet slutligen anmäla, att särskildt Utlåtande skall afgifvas i anledning af Herr *C. E. Casparssons* inom Första Kammaren väckta motion (N:o 41), angående beviljandet af ett låneunderstöd å 500,000 Riksdaler årligen under tre års tid för befrämjande af vattenskadade markers afdikning samt den odlade jordens fullständigare grunddikning.

Stockholm den 24 Mars 1868.

Arv. Fr:son Posse.

Reservationer:

mot Utskottets hemställan i 16:de punkten, angående hamnbyggnaden vid Wisby af Herr *Warn*: "Då behöfvat af snar reparation af vägbrytaren vid Wisby tyckes vara ögonskenligt och frågan blifvit så tillvida ytterligare utredd, sedan motionen afgafs, som det numera är känt att Styrelsen för allmänna väg- och

vattenbyggnader förordat det af Cheferne för södra och östra väg- och vattenbyggnads-distrikten afgifna förslag i hvad detsamma angår reparationer å nuvarande vägbrytaren, så anser jag Utskottet hafva bort vid motionen fästa det afseende, att Utskottet borde hafva tillstyrkt Riksdagen att till Kongl. Maj:ts disposition ställa ett extra anslag af 9,000 Riksdaler för att, i händelse Kongl. Maj:t pröfvar reparationer å vägbrytaren vid Wisby redan innevarande år vara oundgängligen behöfliga, kunna för ändamålet användas.“

Häruti hafva Herr *Leijonancker* och Friherre *Funch* instämt.

Herr *Hörnfeldt* ville hafva antecknadt, att han icke hos Utskottet öfvervarit behandlingen af de första 18 punkterna i detta Utlåtande.

Sammandrag af de uti Stats-Utskottets Utlåtande N:o 48 tillstyrkta statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, kanaler och andra vattenkommunikationer samt vattenaftappningsföretag.

	Anslag.		Lån.		Summa.		Summa anslag.		Summa lån.		Summa anslag och lån.	
A). Väganläggningar och vägförbättringar.												
Till <i>fond</i> för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	150,000	—	—	—	150,000	—						
För väganläggning från <i>Öhrträsk</i> till <i>Fredrika</i> kyrka och vidare till <i>Åsele</i> inom <i>Westerbottens län</i>	10,000	—	—	—	10,000	—						
„ väganläggning från <i>Ramsele</i> sockens gräns till <i>Tåsjo</i> kyrka inom <i>Wester-Norrlands län</i>	20,000	—	—	—	20,000	—						
„ väganläggning mellan <i>Åsele</i> och <i>Wilhelmina</i> kyrkoby i <i>Westerbottens län</i>	20,000	—	—	—	20,000	—						
„ väganläggning från sjön <i>Bolmen</i> till <i>Wieslanda</i> jernvägsstation i <i>Kronobergs län</i> (att utgå under 1868 med 37,500 R:dr och under 1869 med 37,500 R:dr)	75,000	—	—	—	75,000	—	275,000	—	—	—	275,000	—
B). Hamn- och brobyggnader.												
Till <i>fond</i> för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder	20,000	—	—	—	20,000	—						
„ utvidgande af hamnen vid <i>Ystad</i>	13,000	—	—	—	13,000	—						
„ utvidgande och fördjupning af hamnen vid <i>Uddevalle</i>	24,000	—	—	—	24,000	—	57,000	—	—	—	57,000	—
C). Kanaler och andra vattenkommunikationer.												
För kanal- och slussanläggning mellan sjöarne <i>Östra</i> och <i>Westra Silen</i> på <i>Dalsland</i>	2,750	—	8,200	—	10,950	—						
„ utsträckning af <i>Kinda båtled</i>	50,000	—	50,000	—	100,000	—	52,750	—	58,200	—	110,950	—
D). Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag.												
Till <i>fond</i> för myrutdikningar och vattenaftappningar inom de sex nordligaste länen jemte fyra häradar af <i>Wermlands län</i>	120,000	—	—	—	120,000	—						
„ <i>fond</i> för understödjande af utdikningar och aftappningar af sankta trakter och sjöar i öfriga delar af riket	—	—	50,000	—	50,000	—						
„ sänkning af <i>Lida-ån</i>	—	—	10,000	—	10,000	—						
„ rensningar i <i>Ume elf</i>	2,000	—	—	—	2,000	—	122,000	—	60,000	—	182,000	—
	Summa R:mt						506,750	—	118,200	—	624,950	—

Hör till Stats-Utskottets Utlåtande, 1868, N:o 48.